

Stockholm 2014-08-15

Finansinspektionen
Box 2871
103 97 Stockholm

Ränteantagandet i FFFS 2007:24 Försäkringstekniska grunder

Svenska Pensionsstiftelsers Förening (SPFA) lämnar följande remissvar på Finansinspektionens remiss om ändrat ränteantagande i de försäkringstekniska grunderna. Svenska Pensionsstiftelsers Förening (SPFA) är en intresseförening för större företagsanknutna pensionsstiftelser. Eftersom tiden för att lämna svar är kort har SPFA inte haft möjlighet att fullständigt analysera konsekvenserna av förslaget och vill därför återkomma med ytterligare synpunkter gärna vid ett sammanträffande med Finansinspektionen.

1. Övergripande synpunkter

Finansinspektionen motiverar förslaget med att den långa statsobligationen inte är särskilt likvid och att detta innebär en risk för att variationen i åtagandena kan bli konstlat hög.

Den praktiska konsekvensen av förslaget innebär att pensionsåtagandena ska beräknas med en väsentligt lägre räntesats, där övergången dessutom sker i en lågräntemiljö, vilket leder till kraftigt ökade pensionsskulder.

SPFA ställer sig frågande till syftet med förslaget, inte minst i ljuset av de nyligen införda reglerna kring hur försäkringsföretagen ska beräkna sina försäkringstekniska avsättningar.

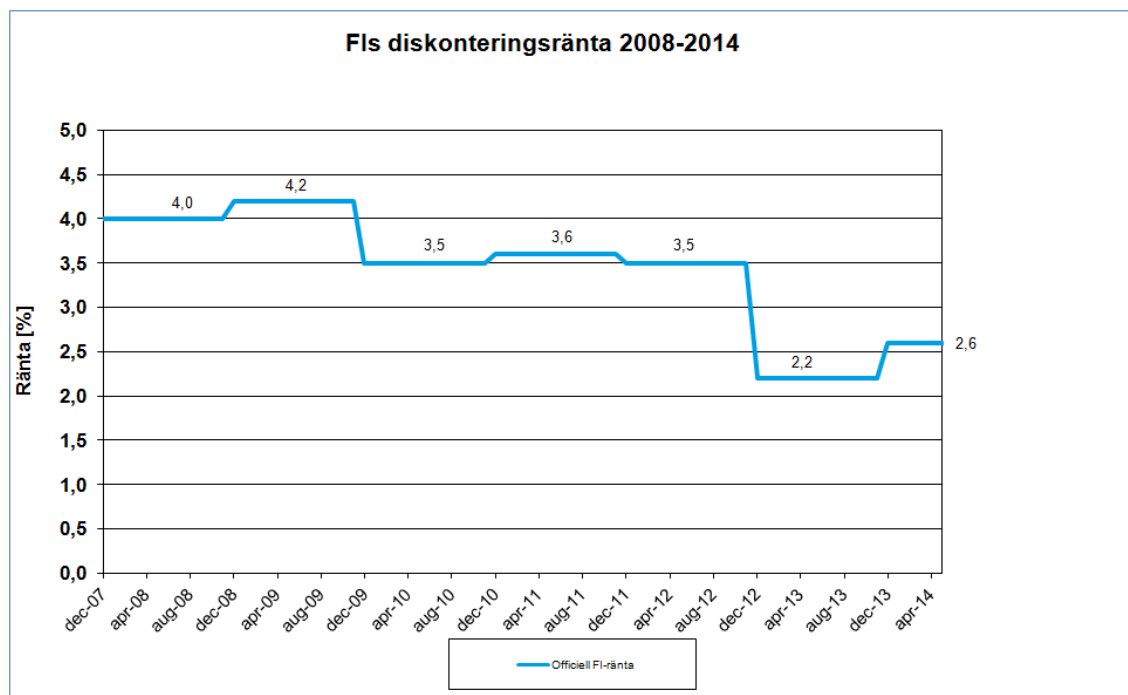
För de arbetsgivare som följer Finansinspektionens trygghandgrunder, oavsett om trygghandet sker i balansräkningen eller i pensionsstiftelse, får den föreslagna förändringen stora effekter på pensionsskulden och därmed på arbetsgivarnas resultat. Ökade pensionsavsättningar påverkar även löneskatten. De ekonomiska konsekvenserna för de arbetsgivare som berörs kan inte exakt kvantifieras, men de finansiella nyckeltalen kommer att påverkas negativt, vilket på sikt kan leda till försämrad konkurrenskraft. SPFAs medlemmar påpekar att konsekvenserna av en så genomgripande förändring bör utredas ytterligare.

SPFA vill poängtera att en pensionsstiftelse inte ansvarar för arbetsgivarens pensionsåtaganden. Pensionsstiftelsen är endast en pantsäkerhet för arbetsgivarens åtaganden. Arbetsgivaren ansvarar för pensionerna med hela sitt egna kapital, utöver vad som finns avsatt i pensionsstiftelse. Härutöver finns normalt också en kreditförsäkring i PRI Pensionsgaranti. Något behov av extra säkerhetsmarginaler i ränteantagandet vid beräkningen av pensionsåtagandet finns därför inte enligt SPFA.

2. Ändring av trygghandgrunderna 2007

Ändringen av trygghandgrunderna 2007 motiverades bland annat av utvecklingen inom tjänstepensionsområdet med aktsamma antaganden för försäkringstekniska avsättningar och av sänkta marknadsräntor. Diskonteringsräntan har fastställts årligen och beräknats som ett medeltal av nollkupongräntor för långa statsobligationer under 12 månader. Samma ränta har använts oavsett löptid på åtagandet. Metodiken för diskonteringsräntan gör att pensionsreserver som beräknas med trygghandgrundernas diskonteringsränta blir volatila på årsbasis.

Sedan den delvis marknadsbaserade ränteberäkningen infördes har diskonteringsräntan utvecklats enligt nedanstående figur.

SPFA har i samband med remissen om försäkringsföretags val av räntesats vid beräkning av försäkringstekniska avsättningar (FI Dnr 13-795) framfört, att de argument som finansinspektionen framhåller för att skapa en mer stabil och enhetlig värdering av de försäkringstekniska avsättningarna även kan anföras när det gäller skuldberäkning för pensionsåtaganden som tryggas i balansräkning eller i pensionsstiftelse. Den modell som används vid beräkning av försäkringstekniska avsättningar med en räntekurva med olika räntesatser för framtida kassaflöden är

emellertid komplex och praktiskt svår att använda för arbetsgivare som har direktpensioner.

3. Ränteantagandet

Finansinspektionen motiverar förslaget med att det finns en risk att variationen i värdet på åtagandena kan bli konstlat hög eftersom den långa statsobligationen inte är särskilt likvid. Istället vill man använda den 10-åriga statsobligationen, eftersom det finns fler obligationer runt den löptiden.

SPFA instämmer i att den 10-åriga statsobligationen är att betrakta som mer likvid än den 25-åriga. Volatiliteten i diskonteringsräntan orsakad av en jämförelsevis lägre likviditet torde dock vara försumbar, ställt i relation till den volatilitet som följer av att diskonteringsräntan fastställs en gång per år. Därtill torde en utjämning ske av eventuell felprissättning då diskonteringsräntan beräknas som ett genomsnitt.

Till skillnad från beräkningen av försäkringstekniska åtaganden används en och samma ränta på nominella åtaganden enligt trygghandgrunderna oavsett löptid. Eftersom räntan inte anpassas till åtagandenas löptid, som i genomsnitt i många fall är betydligt längre än 10 år, kommer kapitalvärdena att bli väsentligt högre och inte heller avspegla ett realistiskt nuvärde. Istället borde åtagandena diskonteras med en längre ränta. För försäkringsföretagen har man ansett att det är bra att utgå från makroekonomiska antagande istället för enbart marknadsräntor. Samma resonemang bör gälla även för direktpensioner. Pensionsåtagandenas långsiktiga karaktär och det faktum att det i slutändan ändå är samma pensionsutbetalningar som ska betalas ut, talar emot att låta kortsiktiga ränteförändringar påverka kapitalvärdet av pensionsåtagandena. Pensionsstiftelsen kan tvingas anpassa kapitalförvaltningen till skuldförändringarna med lägre förväntad avkastning som följd. Tankarna bakom aktsamhetsprincipen kan till och med motverkas av en volatil skuldtutveckling.

För att minska volatiliteten i pensionsåtagandena till följd av ränteförändringar, har tidigare föreslagits att ränteantagandena baseras på en längre tidsserie, t ex historiskt 5-års snitt på en lång swapränta. Detta skulle kunna vara ett alternativ till en makroekonomisk modell, som bättre skulle överensstämja med pensionsåtagandenas långsiktiga karaktär och samtidigt skulle en följsamhet till marknadsräntornas långsiktiga nivåer säkerställas.

Medlemmar av SPFA har framfört förslaget att ränteantagandena ska kunna sättas individuellt av respektive företag utifrån pensionsskuldens genomsnittliga löptid, som man gör vid IAS 19-beräkning av pensionsåtaganden på koncernnivå.

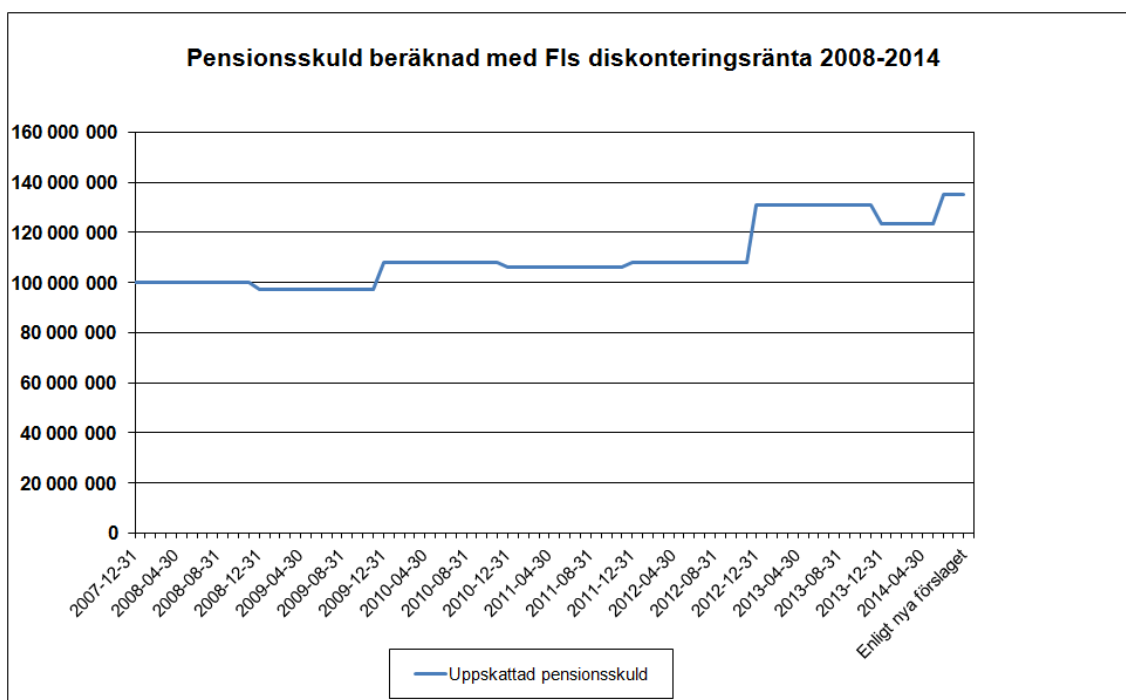
Liksom tidigare finns möjligheten att istället räkna med ett ränteantagande enligt premiegrunder för pensionsförsäkring. SPFA ställer sig frågande till det resonemang som Finansinspektionen för fram att en sådan beräkning skulle leda till ett mer realistiskt kapitalvärde om arbetsgivaren ska göra inlösen i försäkring.

4. Konsekvenser

Enligt remissen hade diskonteringsräntan blivit 2,0 procent istället för 2,6 procent om förslaget skulle tillämpats 2014, enligt Finansinspektionen en mindre förändring av antagandet om ränta som bedöms leda till förhöjda kapitalvärden. Dock kan inte de ekonomiska konsekvenserna fullt ut bedömas konstaterar Finansinspektionen.

Det är svårt att exakt kvantifiera hur mycket pensionsåtagandena höjs för olika arbetsgivare eftersom löptiden varierar för olika pensionsåtaganden, dock är klart att effekten blir mycket påtaglig när ränteantagandet minskas med nära en fjärdedel.

SPFA har gjort en beräkning utifrån en tänkt pensionsskuld på 100 miljoner kronor med en genomsnittlig löptid på 15 år (se nedan). Förändringen av diskonteringsräntan från 2,6 procent till 2,0 procent skulle innebära en skuldökning på 9 procent eller 11,6 mkr 2014 för den tänkta pensionsskulden. Från 2008 skulle pensionsskulden ha ökat med 34 procent enbart på grund av diskonteringsräntan. Normalt ökar pensionsskulden även med nyintjänande. Om löptiden däremot är 30 år är skuldökningen 20 procent om räntan ändras från 2,6 procent till 2,0 procent.

En annan konsekvens som bör påpekas är att arbetsgivare kan behöva använda den nya ränteberäkningen redan för bokslutsåret 2014, eftersom den är känd innan bokslutsdagen. SPFA anser att det är olämpligt att ändra metod till ett kommande årsskifte. Det krävs längre framförhållning att genomföra så genomgripande förändringar.

I sammanhanget bör också hänsyn tas till den pågående Tjänstepensionsbeskattningsutredningen. Bestämmelserna i 3§ tryggandelagen ses över i utredningen, varför man bör avvakta med förändringar i tryggandegrunderna tills utredningens förslag är presenterade.

5. Sammanfattning

För försäkringsföretagen har nyligen implementerats en makroekonomisk modell för diskonteringsräntan. Detta för att skapa en mer stabil ränta som inte är fullt så känslig för marknadsräntornas utveckling.

Tryggandegrundernas räntemodell har även den en stabiliserande mekanism. Denna mekanism är dock betydligt svagare, då skyddet mot låga räntor enbart består av en 12 månaders utjämning av ränteläget.

Ränteläget och modellskillnaderna har medfört att redan i utgångsläget är tryggandegrunderna ofördelaktiga jämfört med försäkringsföretagens val av räntesats. Finansinspektionens förslag skulle komma att förstärka denna skillnad.

För SPFAs medlemmar har pensionsskulden en stor påverkan på möjligheten att placera förmögenheten och därmed den förväntade avkastningen. Vi inser också att det är svårt att hitta en lösning som ger en rättvisande bild av arbetsgivarens åtagande samtidigt som den ska fungera att använda för olika arbetsgivare. SPFA rekommenderar Finansinspektionen att avvakta med förslaget och vill gärna ha en fortsatt dialog med Finansinspektionen om problematiken

Med vänlig hälsning

Annette Tiljander
Ordförande SPFA